

การวิเคราะห์และการตีความบทเพลง วิโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์
ประพันธ์โดย ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์
AN ANNLYSIS AND INTERPRETATION OF VIOLA CONCERTO IN D MAJOR
COMPOSED BY FRANZ ANTON HOFFMEISTER

อรรรณพ เรืองมณี¹
Annop Ruangmanee¹

บทคัดย่อ

วิโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ ประพันธ์โดย ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ เป็นผลงานเดี่ยววิโอลาที่มีชื่อเสียงและสำคัญมาก อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักวิโอลา บทเพลงนี้ถูกประพันธ์ขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1780-1790 โดยเป็นเพลงที่โดดเด่นบทหนึ่งในบรรดาบทเพลงไม่ว่าที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับไวโอลาโดยเฉพาะ บทเพลงนี้ถูกใช้เป็นเพลงหลักในการทดสอบเข้าร่วมวงซิมโฟนีออร์เคสตราหลายครั้ง จึงถือเป็นบทเพลงที่สำคัญสำหรับนักเล่นไวโอลาทุกคน วิโอลาคอนแชร์โตประกอบด้วย 3 ท่อนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน ท่อนแรกคือ ท่อนเร็ว (Allegro) ในรูปแบบโซนาตา ท่อนที่ 2 คือ ท่อนช้า (Adagio) ในรูปแบบเพลงสามตอน และท่อนสุดท้ายคือ ท่อนเร็ว (Rondo) ในรูปแบบรอนโด บทเพลงวิโอลาคอนแชร์โต ประพันธ์ขึ้นสำหรับการบรรเลงเดี่ยววิโอลา โดยมีวงออร์เคสตราบรรเลงสนับสนุน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์, การตีความบทเพลง, ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม phaiviola@webmail.npru.ac.th

¹ Lecturer of Music Education Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, phaiviola@webmail.npru.ac.th

Receive 09/01/68, Revise 31/01/68, Accept 05/02/68

Abstract

Viola Concerto in D major composed by Franz Anton Hoffmeister is a famous work for a viola player. Composed by the year 1780 - 1790 this work is a one of masterpiece in the other viola work especially this piece is a repertoire for symphony orchestra audition that is the reason of this piece is an important for viola player. This concerto consists of three movements in different style including the first movement is an Allegro the form is sonata form. the second is ternary form in slow movement and third movement is rondo form. The viola concerto composed for solo viola and orchestra.

Keywords: Analysis, Music Interpretation, Franz Anton Hoffmeister

บทนำ

บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์และตีความบทเพลง วิโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ (Viola Concerto in D Major) ประพันธ์โดย ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ บทเพลงนี้แม้จะไม่ใช่ที่รู้จักกันเป็นวงกว้าง แต่สำหรับนักวิโอลาถือเป็นบทเพลงที่สำคัญอย่างมาก โดยมีการนำมาใช้เพื่อทดสอบความสามารถในการเข้าร่วมวงซิมโฟนีออร์เคสตราต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านการศึกษเกี่ยวกับบทเพลงสำหรับวิโอลาให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงนำเสนอบทความนี้เพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตีความบทเพลง 2) เป็นแนวทางในการฝึกซ้อมบทเพลง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาการปฏิบัติเครื่องดนตรีวิโอลา ต่อไปไม่มากนัก

ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ (Franz Anton Hoffmeister)

ฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ (ค.ศ. 1754-1812) นักประพันธ์เพลงยุคคลาสสิกชาวเยอรมัน เกิดที่เมือง รอตเทนบวร์ก อัม เนคคาร์ (Rottenburg am Neckar) ทางตอนใต้ของประเทศเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1754 เมื่ออายุ 14 ปี ฮอฟมีสเตอร์ ย้ายมายังกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย เขาอยู่ในเมืองที่ขึ้นชื่อว่าเป็นศูนย์กลางทางดนตรี ไม่นานเขาก็หลงใหลในบรรยากาศเสียงดนตรีของเมืองเวียนนา จนเมื่อสำเร็จการศึกษา เขาจึงตัดสินใจใช้ชีวิตให้กับดนตรี จนได้กลายเป็นนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของเมือง ในช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1780

ฮอฟมีสเตอร์ได้รับการยอมรับในกรุงเวียนนาอย่างรวดเร็วในฐานะนักประพันธ์เพลง และในช่วงทศวรรษปี ค.ศ. 1780 ฮอฟมีสเตอร์กลายเป็นนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ

มากที่สุดคนหนึ่งของเมือง ที่สำคัญเขายังเป็นผู้นำในยุคแรก ๆ ในด้านการจัดพิมพ์เพลง โดยก่อตั้งบริษัทของตนเองที่จัดพิมพ์ผลงานของศิลปินร่วมสมัย

ปี ค.ศ. 1785 เขาได้ก่อตั้งธุรกิจจัดพิมพ์เพลงแห่งแรก ๆ ของเวียนนา ฮอฟมีสเตอร์ ได้ตีพิมพ์ผลงานของนักประพันธ์เพลงชาวเวียนนาที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น โยเซฟ ไฮเดิน, ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน และวอล์ฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท ในปี ค.ศ. 1800 ฮอฟมีสเตอร์ และ อัมโบรเซียส คูห์เนล ร่วมกันจัดตั้งบริษัทจัดพิมพ์เพลงชื่อว่า Bureau de Musique และเมื่อคูห์เนลเสียชีวิต เขาจึงได้ขายบริษัทให้กับ คาร์ล เฟรดริก ปีเตอร์ (Carl Friedrich Peters) และยังคงดำเนินกิจการมาจนถึงปัจจุบัน

ในฐานะนักประพันธ์เพลง ฮอฟมีสเตอร์เป็นที่เคารพนับถืออย่างมาก ผลงานของเขาได้รับการยกย่องถึงการแสดงออกทางอารมณ์ การใช้เครื่องดนตรีที่น่าสนใจ และความสามารถในการแสดงผลงาน ฮอฟมีสเตอร์ประพันธ์เพลงซิมโฟนีมากกว่า 50 บท โอเปร่า 8 บท และเพลงคอนแชร์โตจำนวนมาก โดยพลุดือเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญในผลงานการประพันธ์ของเขา โดยมีเพลงคอนแชร์โตและเพลงอื่น ๆ มากกว่า 25 ชิ้น ที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเครื่องดนตรีชิ้นนี้ (Kathryn, T. 2024)

ไวโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ (Viola Concerto in D major)

ไวโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ ประพันธ์ขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1780-1790 เป็นผลงานแสดงเดี่ยวไวโอลาที่ตั้งศักยภาพของเครื่องดนตรีชิ้นนี้ออกมาได้อย่างเต็มที่ ถือเป็นเพลงที่สำคัญของไวโอลา โดยผลงานเพลงนี้เป็นเพลงที่โดดเด่นเพลงหนึ่งในบรรดาบทเพลงไม่กี่บทที่แต่งขึ้นสำหรับไวโอลาโดยเฉพาะ โดยเพลงนี้มีความเหมาะสมในการฝึกฝนและเรียนรู้ เนื่องจากมีการใช้เทคนิคที่หลากหลาย และรูปแบบของเพลงที่เป็นคลาสสิกคอนแชร์โต

คอนแชร์โตสำหรับไวโอลาในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ ของฮอฟมีสเตอร์ มีคุณลักษณะและรูปแบบตรงตามมาตรฐานคอนแชร์โตของดนตรีคลาสสิกเวียนนา (Ching Su, Chiu. 2010) เป็นการบรรเลงสลับกันระหว่างเดี่ยวไวโอลา และวงออร์เคสตรา (Orchestral Ritornello) แนวทางของฮอฟมีสเตอร์ในการเรียบเรียงบทเพลงใหม่นั้นเขาได้นำอิมพ์ทอนแรกกลับมาและเสริมโน้ตประดับให้มากขึ้นกว่าอิมพ์ทอนแรกคล้ายกับอิมพ์และแวลูเอชั่น

เพลงนี้ประกอบด้วย 3 ท่อน ท่อนแรกคือ ท่อน Allegro ซึ่งเน้นการใช้โน้ตดับเบิลสต็อป (Double Stops) ท่อนที่ 2 คือ ท่อน Adagio ท่อนนี้เน้นที่ความนุ่มนวลของโน้ตที่ต่อเนื่องกัน ท่อนสุดท้ายคือ Rondo Allegretto รูปแบบรอนโดจะมีการเล่นซ้ำในท่อน A หลายครั้งเพื่อแสดงอิมพ์หลักให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงสไตล์ที่ยืดหยุ่นของยุคคลาสสิกซึ่งเน้นที่การบรรเลงท่วงทำนองตามบันไดเสียงโดยไม่ใช้บันไดเสียงไดอาทอนิกมากเกินไป เนื่องด้วยการพัฒนามาจากยุคบาโรค

คอนแชร์โตสำหรับไวโอลาชิ้นนี้ นำเสนอการบรรเลงโดยมีวงออร์เคสตราบรรเลงสนับสนุนทั้งนี้วงออร์เคสตราในยุคนี้เป็นวงออร์เคสตราที่ไม่ได้มีเครื่องดนตรีครบครันดังเช่นวงออร์เคสตราใน

ยุคโรแมนติกหรือยุคปัจจุบัน แต่จะเป็นวงขนาดเล็กที่มีจำนวนผู้บรรเลงประมาณ 40-50 คน ตั้งตัวอย่างในคอนแชร์โตสำหรับไวโอลาซึนนี่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 2 กลุ่ม ได้แก่ ไวโอลินตำแหน่งที่ 1 และ 2 ไวโอลา เชลโล และคอนทราเบส ในกลุ่มเครื่องสาย โอโบตำแหน่งที่ 1 และ 2 เฟรนช์ฮอร์น ตำแหน่งที่ 1 และ 2 ในกลุ่มเครื่องเป่า บรรเลงประกอบการเดี่ยวของไวโอลา

ไวโอลา

ช่วงยุคล่าอาณานิคม ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 1600 ในประเทศอังกฤษไวโอลามักถูกเรียกว่า เทเนอร์ หรือ เทเนอร์ไวโอลิน แต่ก็มีคำศัพท์อื่น ๆ อีก เช่น เทเนอร์ไวโอล (Tenor Viol) เทเนอร์ฟิดเดิล (Tenor Fiddle) หรือไวโอลินขนาดใหญ่ อาจหมายถึงไวโอลาได้เช่นกัน เนื่องจากเครื่องดนตรีของไวโอลินและตระกูลไวโอลามีอยู่ร่วมกันในอเมริกาอาณานิคม การแบ่งประเภทเครื่องดนตรีอาจเป็นปัญหาได้ คำว่า ไวโอลินขนาดใหญ่ ก็มีปัญหา อาจมีความเข้าใจว่าเป็นไวโอลิน เพื่อแยกความแตกต่างจากไวโอลิน จึงเรียกเครื่องดนตรีซึนนี่ว่าไวโอลา (Bynog, D.M. 2012)

สาเหตุที่เครื่องดนตรีไวโอลาไม่ค่อยมีเพลงเดี่ยวของตนเองมาก คือการที่นักประพันธ์มองว่าไวโอลาเป็นเครื่องดนตรีสำหรับวงออร์เคสตราที่บรรเลงได้หลากหลายและหาจุดเด่นของเครื่องดนตรีซึนนี่ยาก ดังที่ Ching Su กล่าวไว้ว่าเสียงของไวโอลาอยู่ในตำแหน่งช่วงเสียงกลางของกลุ่มเครื่องสาย ซึ่งต่ำเกินกว่าที่เสียงที่สดใสของไวโอลินและสูงกว่าเสียงที่กังวานของเชลโล จึงขาดลักษณะเฉพาะที่นักประพันธ์เพลงในสมัยนั้นมองหาในเครื่องดนตรีเดี่ยว ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงไม่ได้ถูกมองว่าเป็นเครื่องดนตรีเดี่ยว ดังนั้นผู้ประพันธ์เพลงที่ประพันธ์เพลงบรรเลงเดี่ยว จึงมองข้ามเครื่องไวโอลา ทำให้บทเพลงของไวโอลาไม่ได้รับการพัฒนามากเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 นักประพันธ์เพลงเริ่มพิจารณาบทบาทของไวโอลาอีกครั้ง และถือว่าไวโอลาเป็นเครื่องดนตรีเดี่ยว ตามการวิจัยของชาวเยอรมันนักดนตรีวิทยา อุลริช ดรูเนอร์ (Ulrich Drüner) และจอร์จ ฟิลิปป์ เทเลมันน์ (Georg Philipp Telemann) ได้ประพันธ์คอนแชร์โตสำหรับไวโอลาซึนนี่แรกในปี 1731 จากนั้น ระหว่างปี 1740 ถึง 1840 นักประพันธ์เพลงได้เขียนคอนแชร์โตสำหรับเครื่องดนตรีซึนนี่มากกว่า 140 ชิ้น (Ching Su, Chiu. 2010)

บทเพลงคอนแชร์โตสำหรับไวโอลา ได้พัฒนามากขึ้นหลังจากปี 1870 โดยได้มีการค้นหาเสียงและเทคนิคที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของไวโอลาเพื่อการประพันธ์เพลงเดี่ยวสำหรับไวโอลาและได้พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างของเพลง ไวโอลา คอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์

โครงสร้างของเพลง ไวโอลาคอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ แบ่งเป็น 3 ท่อน ที่มีรูปแบบแตกต่างกัน โดยมีโครงสร้างดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างของเพลงไวโอลาคอนแชร์โต

1 st movement Allegro in Sonata form	
Introduction	bar 1 - 35
Exposition	bar 36 - 90
1 st Theme	bar 36 - 59
2 nd Theme	bar 60 - 90
Development	bar 91 - 161
Recapitulation	bar 162 - 201
1 st Theme	bar 162 - 174
2 nd Theme	bar 179 - 201
2 nd movement Adagio in Ternary form	
Intro	bar 1 - 6
Part A	bar 7 - 30
Part B	bar 38 - 52
Part A	bar 53 - 68
3 rd movement is Rondo form	
Part A	bar 1 - 16
Part B	bar 17 - 35
Part A	bar 36 - 51
Part C	bar 52 - 93
Part A	bar 94 - 104
Part D	bar 113 - 149
Part A	bar 150 - 170

ท่อน Allegro

ท่อน Allegro เป็นท่อนที่ 1 ของเพลงคอนแชร์โตบทนี้ เริ่มเพลงด้วยท่อน Introduction ในห้องที่ 1 - 35 ในอัตราจังหวะเร็ว (Allegro) ในบันไดเสียง D เมเจอร์ ในส่วนนี้เป็นการนำทำนองหลักที่ 1 (Theme 1) นำมาบรรเลง ดังตัวอย่างที่ 1 จากนั้นเข้าสู่ท่อน Exposition ใน Theme 1 เป็นทำนองหลัก

ตัวอย่างที่ 1 การเปรียบเทียบทำนอง Intro กับ Theme 1

จากตัวอย่างที่ 1 Intro และ Theme 1 แม้จะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แต่โครงสร้างหลักของทำนองเหมือนกัน ท่อน Intro จึงเป็นการนำเอาทำนองจาก Theme 1 มาเป็นทำนอง Intro จากนั้นเข้าสู่ท่อน Theme 2 ในห้องที่ 60-90

ในท่อน Theme 2 จะมีลักษณะเด่นของการเขียนทำนองคือการใช้โน้ตอิง หรือ อັปปอจจาตูรา (Appoggiatura) เป็นโน้ตประดับชนิดหนึ่ง เป็นโน้ตนอกคอร์ดบนจังหวะเน้น ดังตัวอย่างที่ 2 การบรรเลงโน้ตอิงในเพลงนี้ จะให้ความสำคัญกับโน้ตอิงมาก ผู้ปฏิบัติควรให้ความสำคัญโดยการเน้นโน้ตอิงในรูปแบบ Tenuto และลดความสำคัญของโน้ตหลังลง

ตัวอย่างที่ 2 การใช้โน้ตอิงในท่อน Theme 2 ห้องที่ 60-63

จากตัวอย่างที่ 2 เป็นท่อน Theme 2 ของ Exposition จะเป็นการย้ายบันไดเสียงจาก D เมเจอร์ เป็นบันไดเสียงดอนมิแนนท์หรือบันไดเสียง A เมเจอร์ มีการใช้โน้ตอิงค่อนข้างเยอะ ดังกรอบสี่เหลี่ยมในตัวอย่างที่ 2 ในกรอบสี่เหลี่ยมแรก เป็นคอร์ด E⁷ แต่โน้ตอิงเป็นโน้ต A วิ่งเข้าหาโน้ต G[#] ซึ่งเป็นโน้ตตัวที่ 3 ในคอร์ด E⁷ เช่นเดียวกับกรอบที่ 2 โน้ตอิงคือโน้ต D วิ่งเข้าหาโน้ต C[#] ซึ่งเป็นโน้ตตัวที่ 3 ในคอร์ด A เมเจอร์

ท่อน Theme 2 ในห้องที่ 73 จะเป็นการใช้เทคนิคพิเศษสำหรับเครื่องสาย คือ Double stops เป็นการเล่นสองเสียงพร้อมกันโดยการสืไปที่สาย 2 สายพร้อมกัน ดังตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่างที่ 3 การโน้ต Double stops ในห้องที่ 73-76

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นการใช้ Double stops ในการเล่นชิ้นคู่โดยเคลื่อนที่เป็นอาร์เปจโจ (Arpeggio) ตามรูปแบบคอร์ดดังตัวอย่าง และเนื่องจากมีเครื่องหมายเชื่อมเสียง (Slur) ระหว่างตัวโน้ต 2 ตัว จึงเป็นการใช้คันชัก (Bow) 1 คันชักต่อ 1 จังหวะ และเปลี่ยนเสียงโดยการเปลี่ยนนิ้วแทน ซึ่งเทคนิค Double stops นี้จะพบได้เยอะในเพลงคอนแชร์โตเพลงนี้

การเล่นดับเบิลสต็อปเป็นปัญหาสำหรับมือขวาและมือซ้าย สำหรับมือซ้าย ปัญหาหลักประการหนึ่งเกิดจากการที่ต้องใช้นิ้วสองนิ้วกดลงบนสองสายพร้อมกัน ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้แรงกดที่มากเกินไปและก่อให้เกิดความตึงเครียดที่ไม่จำเป็น หากนิ้วทั้งสองกดแน่นเกินไป ความตึงเครียดที่ไม่จำเป็นนี้อาจลามไปถึงนิ้วหัวแม่มือและนิ้วต่อ ๆ ไปทั้งมือ ผู้ฝึกปฏิบัติจึงต้องระมัดระวังไม่ให้ใช้แรงกดมากเกินไปขณะเล่นดับเบิลสต็อป เพื่อหลีกเลี่ยงอาการปวดและตะคริวที่มือ ในเรื่องของ การเทียบเสียง ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการวางนิ้วให้ใกล้กันในช่วงของเสียง เช่น คู่ 6 ไมเนอร์ (Minor Sixths) หรือคู่ 4 อ็อกเมนเทด (Augmented Fourths) ซึ่งทางเทคนิคแล้วจะกลายเป็นระยะห่างเท่ากับครึ่งเสียงสำหรับมือซ้าย การฝึกช่วงเสียงเหล่านี้ในลักษณะเดียวกับครึ่งเสียงจะช่วยให้ การเทียบเสียงถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการเล่นบันไดเสียงที่มีช่วงห่างเป็นชิ้นคู่ 6 (Sixths) หรือชิ้นคู่ 4 (Fourths) หากนิ้วต้องข้ามสายจากตัวโน้ตหนึ่งไปยังอีกตัวหนึ่ง ควรทำโดยเลื่อนนิ้วข้ามไปพร้อมกับปล่อยแรงกดทั้งหมด แต่ไม่ยกนิ้วขึ้น วิธีนี้จะช่วยให้การเล่นราบรื่นและรวดเร็วยิ่งขึ้น (Galamian, I. 1962)

ปัญหาที่พบได้บ่อยในการเล่นดับเบิลสต็อป คือการที่นิ้วไม่สามารถกดทั้งสองเสียงของดับเบิลสต็อปให้ดังขึ้นพร้อมกันได้ และการสั่นไหวให้เสียงออกมาเท่ากันของโน้ตทั้งสองสาย โดยต้องคำนึงถึงองศาของแขนให้พอดีกับสายทั้งสองเส้นและน้ำหนักในการกดคันชักให้เสียงออกเท่ากันทั้งสองตัวโน้ต

เข้าสู่ท่อน Development ในห้องที่ 91 ในบันไดเสียง B ไมเนอร์ เป็นการนำทำนอง Theme 1 กลับมาบรรเลงใหม่ในบันไดเสียง B ไมเนอร์ และมีการพัฒนาทำนองขึ้นมาใหม่ จึงถือว่าจุดนี้คือท่อน Development และในท่อน Development นี้เอง จะมีการนำทำนอง Theme 1 ย่อยกลับมาในบันไดเสียงต่าง ๆ และ พัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงห้องที่ 162 จะเข้าสู่ท่อน Recapitulation

เนื่องด้วยการเข้าสู่ทำนองที่กลับมาเล่นเหมือน Theme 1 ในคีย์หลักของเพลง จึงถือว่าท่อนนี้เป็นท่อน Recapitulation เข้าสู่ Theme 2 ห้องที่ 179 ในบันไดเสียง D เมเจอร์ จะแตกต่างจาก Theme 2 ท่อน Exposition ที่จะเล่นอยู่ในบันไดเสียงดอมีนันต์ หรือบันไดเสียง A เมเจอร์ แต่ท่อน Theme 2 ใน Recapitulation จะกลับเข้าสู่คีย์หลักของเพลง

ตัวอย่างที่ 4 โน้ต Theme 2 ท่อน Recapitulation ในบันไดเสียงหลัก ในห้องที่ 179-187

ก่อนเข้าสู่ Cadenza มีการเล่นทำนอง 1 ห้อง เพื่อเชื่อมเข้าสู่ท่อน Cadenza ด้วยคอร์ด Cadential Six-Four chord คือ $I^{6/4} V^7$ จบด้วยการยกคอร์ดที่ 1 จนจบท่อน Allegro

ท่อน Adagio

ท่อน Adagio คือท่อนที่ 2 ของเพลงคอนแชร์โต Adagio มีความหมายว่าช้า นุ่มนวลและสงบ ท่อน Adagio มีโครงสร้างเป็นรูปแบบเพลงสามตอน (Ternary form) เริ่มเพลงด้วย Introduction จากวงออร์เคสตราในบันไดเสียง D ไมเนอร์ จากนั้นเข้าสู่การเดี่ยวไวโอลา เล่นเป็น Theme 1 ในห้องที่ 7 ในท่อนนี้ จะแบ่งเป็นรูปประโยค 2+2+2 รวมเป็น 6 ห้อง เช่นเดียวกับท่อน Intro ดังเช่นตัวอย่างที่ 5 และยังมีการเล่นกับจังหวะที่ไม่ปกติ (Syncopation)

ตัวอย่างที่ 5 โน้ต Theme หลักของท่อน Adagio ในห้องที่ 7-12

Theme 2 เริ่มห้องที่ 13 ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ เป็นท่อนเปลี่ยนแปลง (Transition) เนื่องจากในระหว่าง Theme มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเพื่อส่งไปยัง Theme 3 จากบันไดเสียง D ไมเนอร์ ไปอยู่ในบันไดเสียง F เมเจอร์ซึ่งเป็นบันไดเสียงเครือญาติ (Relative Key) ส่วน Theme 3 จะอยู่ในห้องที่ 24-31 บันไดเสียง F เมเจอร์ ในท่อน Adagio จะมีการใช้เทคนิคการประพันธ์ที่เรียกว่าโน้ตประดับ (Ornament) คือการใส่ลูกเล่นเพิ่มเข้าไปจากทำนองหลักหลายจุด ดังเช่น

ตัวอย่างที่ 6 จะคล้ายกับการแสดงเชิงปฏิภาณ (Improvisation) เพื่อเพิ่มสีสันให้สวยงามยิ่งขึ้น

การปฏิบัติโน้ตระดับจะต้องดูเครื่องที่ผู้ประพันธ์กำกับด้วยว่าจะให้ปฏิบัติแบบใด เช่น การใส่เครื่องหมายชาร์ป หรือแฟล็ต ยกเว้นกรณีผู้ประพันธ์จะเขียนมาในรูปแบบของโน้ตเพลงให้ปฏิบัติตามโน้ต โดยโน้ตระดับจะต้องเล่นโดยไม่ทำโน้ตหลักผิดจังหวะ

หลังจากจบ Theme 3 จะเข้าสู่ท่อน Interlude โดยวงออร์เคสตราในท่อนที่ 31-37 บันไดเสียง F เมเจอร์ เข้าสู่ Theme 1 อีกครั้งในท่อนที่ 38-42 Theme 2 ท่อนที่ 43-52 จากนั้นจะกลับเข้าสู่ Theme 1 อีกครั้งในท่อนที่ 53-69 จบด้วยท่อน Coda บรรเลงโดยวงดุริยางค์ ในบันไดเสียง D ไมเนอร์

ในท่อน Adagio แยกออกมาเป็นรูปแบบท่อนต่าง ๆ ที่หลากหลายไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้ จึงต้องรวมกลุ่มท่อนที่ใหญ่มาขึ้นจนออกมาเป็นรูปแบบเพลงสามตอน ดังตารางที่ 2 ในท่อนนี้จะอยู่ในรูปแบบของรูปแบบเพลงสามตอนซึ่งจะต่างกับรูปแบบเพลงสองตอนแบบย้อนกลับ

จุดที่ต้องเน้นในที่นี้คือ ความสำคัญของเครื่องหมายซ้ำ ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่มากับเพลงสองตอนตั้งแต่แรก เพลงสองตอนแบบธรรมดาเมื่อย้อนแล้วจะได้โครงสร้าง AA/BB ส่วนเพลงสองตอนแบบย้อนกลับเมื่อย้อนแล้วจะได้โครงสร้าง AA/BABA ซึ่งโครงสร้างทั้งสองข้างต้นจะได้ยินความเป็นสองตอนอย่างชัดเจน (ณัชชา พันธุ์เจริญ. 2560) ซึ่งต่างจากเพลงคอนแชร์โตบทนี้ที่จะเห็นภาพเป็นเพลงสามตอนแบบชัดเจนมากกว่า

ตารางที่ 2 สรุปรูปแบบท่อน Adagio

Section	Introduction	Part A			Interlude	Part B		Part A	Coda
Theme	Introduction	Theme 1	Theme 2	Theme 3	Interlude	Theme 1	Theme 2	Theme 1	Coda
Keys	D minor	D minor	transition	F major	F major	F major	transition	D minor	D minor
Measure	1 - 6	7 - 12	13 - 23	24 - 30	31 - 37	38 - 42	43 - 52	53 - 68	69 - 90

ท่อน Rondo

ในบทเพลงคอนแชร์โต หรือ โซนาตา ส่วนใหญ่มักจะใช้เพลงรูปแบบรอนโดในท่อนที่ 3 หรือ ท่อนสุดท้ายของเพลง รูปแบบรอนโด คือ การใช้ทำนองหลักซ้ำ ๆ แทนการพัฒนาทำนองอย่างรูปแบบเพลงอื่น ๆ เพื่อให้รู้สึกถึงทำนองหลักอย่างชัดเจน โครงสร้างของรูปแบบรอนโด เช่น A B A C A D

ท่อนรอนโดนี้จะอยู่ในรูปแบบรอนโด บนบันไดเสียง D เมเจอร์ซึ่งเป็นบันไดเสียงหลักของเพลง เครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะคือ 6/8 เริ่มต้นด้วย Theme A จะเป็นรูปประโยค 4+4 หรือ ประโยคละ 4 ท่อน ดังตัวอย่างที่ 7

ตัวอย่างที่ 7 โน้ต Theme A ของท่อน Rondo ในห้องที่ 1-8

Theme A จะเริ่มด้วยการเดี่ยวไวโอลา 8 ห้อง (ตัวอย่างที่ 7) และตามด้วยวงออร์เคสตราที่เล่นทำนองเดียวกับเดี่ยวไวโอลา รวม Theme A 16 ห้อง เข้าสู่ท่อน B ในห้องที่ 16 ในท่อนนี้จะมีการซ้ำทำนอง (Sequence) ดังตัวอย่างที่ 8 ในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 จะมีความต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยการเพิ่มโน้ตประดับ ดังกรอบวงกลม

ตัวอย่างที่ 8 โน้ต Theme B ของท่อน Rondo ในห้องที่ 16-19

Theme B จะมีการย้ายบันไดเสียงไปอยู่ในบันไดเสียงดอมีนันต์ คือบันไดเสียง A เมเจอร์ แต่จะกลับเข้าสู่บันไดเสียง D เมเจอร์ ซึ่งเป็นบันไดเสียงหลักของเพลงเพื่อส่งเข้า Theme A รอบที่สองในห้องที่ 37-52 เข้าสู่ Theme C ในห้องที่ 53 ในท่อนนี้จะมีการย้ายบันไดเสียงซึ่งทุก ๆ บันไดเสียงจะมีความเกี่ยวข้องกันทั้งหมด โดยห้องที่ 53-62 อยู่ในบันไดเสียง B ไมเนอร์ ที่เป็นบันไดเสียงร่วมกับ D เมเจอร์ ห้องที่ 63-83 ในบันไดเสียง A เมเจอร์ เป็นบันไดเสียงดอมีนันต์ ห้องที่ 84-96 ในบันไดเสียง D เมเจอร์ เป็นบันไดเสียงหลัก กลับเข้าสู่ Theme A อีกครั้งในห้องที่ 97-112 แล้วเข้าสู่ Theme D ในห้องที่ 113 ในท่อนนี้จะมีการย้ายไปบันไดเสียง D ไมเนอร์ อยู่ในรูปประโยค 2+2+4 ดังตัวอย่างที่ 9

ตัวอย่างที่ 9 โน้ต Theme D ของท่อน Rondo ในห้องที่ 113-120

ในท่อนนี้มีการย้ายบันไดเสียงภายในเช่นเดียวกัน เริ่มจากบันไดเสียง D เมเจอร์ในห้องที่ 113-119 บันไดเสียง F เมเจอร์ ในห้องที่ 120-126 ซึ่งเป็นบันไดเสียงร่วมกับ D ไมเนอร์ ในห้องที่ 127-140 จะกลับมาบันไดเสียง D ไมเนอร์อีกครั้งและจบลงด้วยบันไดเสียง D เมเจอร์ก่อนเข้า Cadenza ในห้องที่ 141-148 จบลงด้วย Theme A ในห้องที่ 149-164

ตารางที่ 3 สรุปรูปแบบท่อน Rondo

Theme A	Theme B	Theme A	Theme C	Theme A	Theme D	Theme A
D major	A major	D major	B minor	D major	D minor	D major
Main key	Dominant key	Main key	Relative Key	Main key	Parallel key	Main key
Bar 1 - 15	Bar 16 - 36	Bar 37 - 52	Bar 53 - 96	Bar 97 - 112	Bar 113 - 148	Bar 149 - 164

บทสรุป

ไวโอลา คอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ โดยฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ เป็นผลงานคอนแชร์โตสำหรับไวโอลา เนื่องด้วยไวโอลาเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่มีจุดเด่นมากเมื่อเทียบกับไวโอลินหรือเชลโล ทำให้นักประพันธ์เพลงไม่นิยมประพันธ์เพลงเดี่ยวสำหรับไวโอลา แต่เมื่อเวลาผ่านไปนักประพันธ์เพลงได้หาจุดเด่นของไวโอลาได้ จึงเริ่มมีการประพันธ์เพลงสำหรับเดี่ยวไวโอลามากขึ้น โดยเฉพาะเพลงไวโอลา คอนแชร์โต ของฟรันทซ์ อันทวน ฮอฟมีสเตอร์ เป็นเพลงไวโอลา คอนแชร์โตที่ดังก้องภาพของเครื่องดนตรีชิ้นนี้ออกมาได้อย่างเต็มที่และถือเป็นหนึ่งในเพลงสำคัญที่ใช้ทดสอบเข้าร่วมวงซิมโฟนีออร์เคสตราในหลาย ๆ วง

โครงสร้างของเพลง ไวโอลา คอนแชร์โต ในบันไดเสียง ดี เมเจอร์ แบ่งเป็น 3 ท่อน ท่อนแรกคือ ท่อนช้า (Allegro) ในรูปแบบเพลงโซนาตา บันไดเสียง ดี เมเจอร์ มีการใช้เทคนิคดับเบิลสต็อปเป็นจุดเด่น ดับเบิลสต็อปเป็นอีกหนึ่งเทคนิคที่โดดเด่นสำหรับเครื่องสาย ข้อควรระวังในการฝึกซ้อมคือการที่นิ้วไม่สามารถกดทั้งสองเสียงของดับเบิลสต็อปให้ดังขึ้นพร้อมกันได้ ทำให้ต้องคำนึงถึงองศาของคันชักให้พอดีกับสายทั้งสองเส้นและน้ำหนักในการกดคันชักให้เสียงออกเท่ากันทั้งสองตัวโน้ต

ท่อนที่ 2 คือ ท่อนช้า (Adagio) ในรูปแบบเพลงสามตอน บันไดเสียง ดี ไมเนอร์ ในระหว่างท่อนจะมีการย้ายบันไดเสียงค่อนข้างเยอะ เป็นท่อนที่แสดงถึงความนุ่มนวลของโน้ตที่ต่อเนื่องกัน ในท่อนนี้จะมีการใช้โน้ตประดับ (Ornament) เพื่อเพิ่มสีสันให้กับเพลง โดยการฝึกปฏิบัติโน้ตประดับจะต้องดูการเขียนกำกับของผู้ประพันธ์ด้วยเช่นกัน ว่าจะให้ปฏิบัติแบบใด และท่อนสุดท้ายคือ ท่อนเร็ว (Rondo) ในรูปแบบรอนโด บันไดเสียง ดี เมเจอร์ เป็นรูปแบบที่จะกลับมาเล่นซ้ำในท่อน A เสมอเพื่อแสดงธีมหลักที่ชัดเจนขึ้น ด้วยโครงสร้างทั้งหมดนี้เป็นผลทำให้คอนแชร์โตบทนี้มีคุณลักษณะและรูปแบบตรงตามมาตรฐานคอนแชร์โตของดนตรีคลาสสิกเวียนนา

รายการอ้างอิง

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2560). *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์เกษภะรัต.
- Bynog, D.M. (2012). The Viola in America: Two Centuries of Progress. *Music Library Association*. 68(4).
- Ching Su, Chiu. (2010). *A performance Guide to Franz Anton Hoffmeister's Viola Concerto in D Major*. [Doctoral dissertation]. The Graduate School of the University of Cincinnati.
- Galamian, I. (1962). *Principles of Violin Playing and Teaching*. Dover Publications.
- Kathryn, T. (2024, August 30). Franz Anton Hoffmeister's Contributions to Classical Music: The Hoffmeister Viola Concerto. Animato String. ค้นหามาเมื่อ 10 ตุลาคม 2567 จาก <https://animato.com.au/>.